

نسخه‌های عکسی

کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی - ۱۴

ابوالفضل حافظیان

مقدمه

گنجینه کتب عکسی کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفییکی از گنجینه‌های مهم و با ارزش این کتابخانه به شمار می‌رود. این بخش در برگیرنده عکس‌هایی از نسخه‌های خطی مهم است که اصل دست‌نویس آن‌ها در کتابخانه‌ها و مراکز علمی خارج از کشور و یا در دست اشخاص نگه‌داری می‌شود. تعدادی از این تصاویر نیز از نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه‌های عمومی داخل کشور تهیه شده است.

تاکنون پنج جلد از فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفیه چاپ رسیده که در آن نسخه‌های شماره ۱ تا ۲۰۰۰ به تفصیل معرفی شده است.

اینک معرفی نسخه‌های شماره ۲۰۰۱ به بعد تقدیم می‌شود.

(۲۰۰۱) زبده البيان في براهين أحكام القرآن (آيات الأحكام - عربی)
 از: ملا احمد بن محمد، مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)
 تفسیر آیات الأحكام از قرآن کریم است به ترتیب کتب فقهی از طهارت تا
 دیات.

منابع: التراث العربی ۱۶۲/۳.

آغاز: بسملة. اعلم ان هنا فائدة لا بدّ قبل الشروع في المقصود من الاشارة اليها و
 هي ان المشهور.

انجام: لا يبعد التعميم لفهم العلة فيستخرج الباقي فتأمل...

نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، صفحات اول و آخر نسخه نونویس
 است و تاریخ ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۴۰ را دارد، نشانیها شنگرف، در
 حاشیه تصحیح شده و علامت بلاغ دارد و با حواشی به نشانی حفیض
 ره < و <ن> و <س> و <م ح ره>، نام کتاب و مؤلف در صفحه
 عنوان به خط یوسف نجفی جیلانی درج شده و رکابه نویسی دارد.
 ۴۱۷ صفحه، ۲۴ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آیت الله العظمی گلپایگانی، قم، شماره ۱۱/۲۹.
 فهرست کتابخانه آیت الله العظمی گلپایگانی، عربزاده ۳۹۲.

بسم

(۲۰۰۲) زبده البيان في براهين أحكام القرآن (آيات الاحكام - عربی)
 از: ملا احمد بن محمد، مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)
 نسخه کامل است.

نستعلیق، نعمت الله بن عنایت فراهانی، شب شنبه سلخ شعبان ۱۰۷۹، در
 مدرسه محرمیه اصفهان، مقابله و تصحیح شده و بلاغ مقابله دارد، با
 حواشی <منه>، رکابه نویسی شده، در اول نسخه مهر کروی به سجع
 <يعقوب بن سعيد الموسوي> که قیمت نسخه را یک تومان و دو هزار
 دینار تبریزی نوشته است و تملکی در ماه رمضان ۱۳۵۸ با مهر بیضوی
 به سجع <الراجی احمد بن محمد رضا الحسينی>.

۳۷۴ صفحه، ۲۲ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آیت‌الله گلپایگانی، شماره ۳۰/۶۱.
فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آیت‌الله گلپایگانی، عربزاده ۳۹۲.

بسم

(۲۰۰۳) زبده البيان في براهين أحكام القرآن (آیات الاحکام - عربی)

از: ملا احمد بن محمد، مقدس اردبیلی (۹۹۳ق)

نسخه کامل است.

نسخ، شیخ حسین بن بخش‌الکتاب جیلانی، دوشنبه ۶ ربیع الاول
۱۰۸۴، عناوین و نشانیها سنگرف، در حاشیه تصحیح شده و حواشی با
نشانی <منه> و <فیض> دارد، در اول نسخه مهر مستطیلی حاج سید
سعید دیده می‌شود.

۴۳۰ صفحه، ۲۱ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه جامع گوهرشاد مشهد، شماره ۲۳۲.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه جامع گوهرشاد ۲۰/۱.

بسم

(۲۰۰۴) زبده البيان في براهين أحكام القرآن (آیات الأحکام - عربی)

از: ملا احمد بن محمد، مقدس اردبیلی (۹۹۳ق)

نسخه کامل است.

نستعلیق، آیات نسخ معرب، بدون نام کاتب، از سده ۱۱ق، مقابله و
تصحیح شده و در آخر نسخه یادداشت مقابله با نسخه صحیح به وسیله
میر محمدباقر بن محمدامین حسینی طالقانی در ۱۰۷۹ق. با حواشی
<فیض>، فهرست مطالب کتاب در اول نسخه درج شده است،
رکابه‌نویسی دارد، در اول نسخه فایده‌ای به خط محمدقاسم بن
محمدرضا در جمادی الاولى ۱۱۱۷ که برای محمدهادی قهپایی نوشته
است.

۴۷۲ صفحه، ۲۱ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه حجتیه، قم، شماره ۱۲۹.

فهرست کتابهای خطی کتابخانه مدرسه حجتیه ۶۰
بصحة

(۲۰۰۵) زبده البيان في براهين أحكام القرآن (آيات الأحكام - عربي)
از: ملا احمد بن محمد، مقدس اردبیلی (۹۹۳ق)
نسخه کامل است.

نسخ، بدون نام کاتب، ۸ شعبان ۹۹۵، از روی نسخه اصل مقابله و
تصحیح شده است، آیات معرب، نشانی‌ها شنگرف، با حواشی
<فیض>.

۴۶۲ صفحه، ۲۰ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، شماره ۸۹۰۶
(فهرست ۸۸/۲۳).

بصحة

(۲۰۰۶) زبده البيان في براهين أحكام القرآن (آيات الأحكام - عربي)
از: ملا احمد بن محمد، مقدس اردبیلی (۹۹۳ق)
نسخه کامل است.

نستعلیق، محمد بن محمود طبسی گیلکی، چهارشنبه ۲۲ رمضان ۱۰۳۸،
عناوین و نشانیها شنگرف، مقابله و تصحیح شده از روی نسخه امیر
فیض‌الله حسینی و نسخه محمد بن نعمه‌الله حسنی شولستانی (که با
نسخه مؤلف تصحیح شده بود)، در آخر نسخه گواهی قرائت کتاب و
اجازه به کاتب درج شده که اسم مجیز از بین رفته است، با حواشی به
امضای <فیض>، در اول نسخه تملک احمد بن محمد بن نجیب‌الله
بلادی بحرانی در ۲۵ رجب ۱۲۱۱ و تملک احمد بن زین‌الدین احسایی
در ۲۹ رجب ۱۲۱۱ با مهر بیضوی به سجع <احمد بن زین‌الدین>،
رکابه‌نویسی دارد.

۵۹۸ صفحه، ۲۵ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، شماره ۵۲۲۵
(فهرست ۲۴/۱۴)

بسمه

(۲۰۰۷) زبده البيان في براهين أحكام القرآن (آيات الأحكام - عربي)

از: ملا احمد بن محمد، مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

این نسخه از آغاز اندکی افتادگی دارد.

آغاز: و فروغ الأحكام و أما الذي لا يعلمه إلا الله عزوجل فهو ما يجرى مجرى الغيوب.

نستعلیق، محمدشریف طالقانی، جمعه ۱۹ رمضان ۹۹۳ در نجف اشرف،

در حاشیه تصحیح شده و علامت بلاغ دارد، با حواشی به نشانی

<ف>، رکابه‌نویسی شده است.

۶۴۰ صفحه، ۱۹ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، شماره ۳۱۴۵

(فهرست ۳۷۷/۸).

بسمه

(۲۰۰۸) حاشیة زبده البيان (آيات الأحكام - عربي)

از: ملا محمد بن عبدالفتاح سراب تنکابنی (۱۱۲۴ق)

حاشیه مختصری است با عناوین (قوله - قوله) بر زبده البيان فی براهین

أحكام القرآن > ملا احمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق) که فرزند محشی ملا

محمدصادق تنکابنی از روی نسخه وی تدوین کرده است. این حاشیه اخیراً در

دفتر هشتم میراث حوزه اصفهان به چاپ رسیده است.

نسخه حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام على سيد المرسلين و خاتم النبيين و

اهل بيته... و بعد فهذه حواشی و تعليقات قد كتبها والدي العلامة... قوله بيانه ان

الشيخ أبا علي ره قال في أول تفسيره و التفسير معناه كشف المراد من اللفظ.

انجام نسخه: و شرطه القبول هو عدمه المتحقق في العادل و الواسطة و في

مجهول الحال.

نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، عناوین و نشانیها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد.
۲۰۴ صفحه، ۱۶ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه وزیر یزد، شماره ۱۲۹۰.
فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیر یزد ۹۱۸/۳.

(۲۰۰۹) حاشیه زبده البيان (آیات الأحكام - عربی)

از: ملا محمد بن عبدالفتاح سراب تنکابنی (۱۱۲۴ق)
نسخه حاضر از آغاز یک صفحه افتادگی دارد.
آغاز نسخه: و دوتها لتكون محفوظة عن الذهاب و أنا أفقر الخلاق الى عفو ربه الخالق محمد المدعو بصادق.
انجام: لم يقبل خبر الفاسق بلا تثبت هذا آخر ما كتبه قدس سره بخطه الشريف على حواشی کتابه.

نسخ، محمدباقر بن سلطان محمود، جمعه ۷ ربیع‌الثانی ۱۱۲۷ در کربلا، عناوین و نشانیها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد.
۳۵۸ صفحه، ۱۴ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه وزیر یزد، شماره ۲۷۳۰.
فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیر یزد ۱۴۰۶/۴ (در فهرست بدرستی شناخته نشده است).

(۲۰۱۰) حاشیه زبده البيان (آیات الأحكام - عربی)

از: ملا محمد بن عبدالفتاح سراب تنکابنی (۱۱۲۴ق)
انجام نسخه از کتاب مواریث افتادگی دارد.
انجام نسخه: بلفظ دال علی الشک بقوله كأنه و أمر بالتأمل قوله و فيه تأمل الخ.
نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، از عصر محشی، عناوین شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد، در اول نسخه تاریخ وفات سراب تنکابنی در شب دوشنبه ۱۸ ذی‌حجه ۱۱۲۴ (در آستانه ۸۵

سالگی) ثبت شده است و تملک محمد قمی در ۱۳۰۸ق، اصل این نسخه اهدایی مرتضی مدرس چهاردهی در ۱۴۰۷ق به کتابخانه است. ۲۵۶ صفحه، ۱۷ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، شماره ۴۹۳۲، (فهرست ۱۲۷/۱۳).

بیهی

(۲۰۱۱) ارشاد = فقه شاهی = الزبده فی الفقه (فقه - فارسی)

منسوب به: تاج‌الدین حسن بن غیاث‌الدین جرجانی (زنده در ۹۳۵ق) و دیگران فقه فتوایی شیعی است مشتمل بر ۱۸ کتاب دارای ابواب از کتاب الصلاة تا کتاب الديات.

تحریرهای مختلفی از این کتاب سراغ داریم و در منابع و فهرس کتب خطی به نامهای مختلف خوانده شده همچون «ارشاد»، «فقه شاهی» و «فقه فارسی»، «الزبده فی الفقه» و «جامع المسائل فی فقه الامامیه» و تألیف آن به افراد مختلف منسوب شده از جمله: مقدس اردبیلی، تاج‌الدین حسن استرآبادی، ملا محمدتقی مجلسی، الهی اردبیلی، ملا محمدباقر مجلسی و...

نسخه‌هایی از این کتاب در کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، کتابخانه مجلس و کتابخانه وزیری یزد و کتابخانه‌های دیگر یافت می‌شود.

منابع: فهرست دانشگاه تهران ۱۷۶۶/۵ و ۸۰/۱۶؛ فهرست مجلس ۲۴۶/۱۷؛ فهرستواره فقه هزار و چهارصد ساله اسلامی در زبان فارسی ۳۹-۴۰؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ۳۸۰.

آغاز: بسم‌الله الحمد لله العلی الذی اجتبی حبیبه المجتبی و اصطفی المصطفی. انجام: و اگر قاتلان متعدّد باشند لازم گردد بر هر یک کفاره کامله.

۱. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی ۱۷۴/۱۶.

۲. فهرست کتابخانه اهدایی سید محمد مشکوه به کتابخانه دانشگاه تهران ۱۷۶۳/۵.

نستعلیق، بدون نام کاتب، ربیع الثانی ۱۰۷۰، صفحات مجداول محرر،
عناوین و نشانیها شنگرف، رکابه‌نویسی دارد.
۷۰۲ صفحه، ۱۵ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه وزیری یزد، شماره ۳۳.
فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری یزد ۴۴/۱.

(۲۰۱۲) سراج الیقین

(عقاید - فارسی)

از: عبدالرحیم حزین شیروانی شیرازی (زنده در ۱۱۹۱ق)
ترجمه <عقاید الاسلام> ترکی منسوب به مقدس اردبیلی است در ۱ <مقدمه>
و ۵ <مطلب> و ۱ <خاتمه>.

منابع: فهرستواره کتابهای فارسی ۳۴۳/۹؛ معجم التراث الکلامی ۵۲۹/۳.
آغاز: بسمله. حمد بی نهایت و حد واجب الوجود یگانه را سزاست که هیچ
فردی از افراد مخلوقات کنه ذاتش را نشناخت.
انجام: که نفس ناطقه کسب کمال ازین بدن میکند و حشر میشود و السلام علی
من اتبع الهدی.

نستعلیق، بدون نام کاتب، ۳ رمضان ۱۱۹۵ در دارالعلم شیراز، عناوین و
نشانیها شنگرف، نیمی از صفحات نسخه جدول دارد.
۱۸۸ صفحه، ۱۵ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۳۶۲۷.
فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ۲۶۳۱/۱۲.

(۲۰۱۳) مجموعه

(عقاید - فارسی)

۱. سراج الیقین (ص ۱-۱۷۵)

از: عبدالرحیم حزین شیروانی (زنده در ۱۱۹۱ق)
به شماره ۲۰۱۲ رجوع شود.

(خوشنویسی - فارسی)

۲. رسم خط (۱۷۶-۲۳۷)

از: مجنون بن محمود رقیقی مشهدی (قرن ۱۰ ق)
منظومه‌ای است در آداب خط.

منابع: فهرست نسخه‌های خطی فارسی ۱۹۱۲/۳.

آغاز: ثنای بی حد و عد ایزدی راست که از حرف کنش کونین برپاست.
انجام: بیامرزد آنکه بی روی و ریایی کند مجنون و کاتب را دعایی.
۳. رسم الخط نستعلیق (۲۳۷-۲۴۹) (خوشنویسی - فارسی)

آغاز: قال امیرالمؤمنین و امام المتقین اسدالله الغالب علی ابن ابی طالب
علیه السلام اعلم ان حسن الخط فی تعلیم الاستاد و قوامه فی کثره المشق.
انجام: اما حرف دال و ذال همین حال دارد دیگر بایشان متصل تواند شد.
نسخ و نستعلیق، محمد بن زین العابدین، رساله یکم ۲۳ ذیقعد ۱۲۲۶،
رساله سوم: دوشنبه ۵ جمادی الثانی ۱۲۲۷، در دارالمرز چنارستان از
توابع سربند.
۲۵۰ صفحه، ۱۲ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، مشهد شماره ۱۲۴۲۱.

(۲۰۱۴) مجمع الفائدة و البرهان فی شرح ارشاد الأذهان (فقه - عربی)

از: احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

حاشیه استدلالی مفصلی است بر «ارشاد الأذهان» علامه حلی (۷۲۶ق).

منابع: التراث العربی ۴/۴۵۰.

نسخه حاضر جزء اول کتاب است و کتابهای طهارت و صلاه را در بر دارد.
آغاز: بسملة الحمد لله خالق الهدایه و الارشاد و ممیز الانسان من بین المخلوقات
بالكرامة و الوداد.

انجام نسخه: مع السفر بعد مضي وقت الاداء قبل محل الترخّص فتذکر.

نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، عناوین و نشانیها شنگرف، در حاشیه
تصحیح شده و حواشی دارد، رکابه‌نویسی شده، در اول نسخه تملک

محمد رضا بن صدرالدین محمد شیرازی با مهر مربعی وی، و مهر کتابخانه مبارکه دارالفنون در ۱۳۳۳ق.

۴۳۸ صفحه، ۲۵ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه ملی، تهران، شماره ۹۸۳/ع.
فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی ۴۷۲/۸.

بسمه

(۲۰۱۵) حاشیه مجمع الفائدة و البرهان (فقه - عربی)

از: ملا محمدباقر بن محمد اکمل، وحید بهبهانی (۱۲۰۵ق)

حاشیه مختصری است بر مجمع الفائدة و البرهان مقدس اردبیلی، که آن شرح <ارشاد الأذهان> علامه حلی است.

این حاشیه از کتاب متاجر تا کتاب قضاء را در بر دارد.

آغاز: بسمله. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرين قوله و يدل عليه ايضاً الآيات و الأخبار الكثيرة جداً اه في الفقه الرضوي اعلم یرحمک الله.
انجام: ان یسلم نفس العبد و لیس له الرجوع الی البایع کما فی صورة اعطاء الدیة.

نسخ، محمدحسین بن عبدالوهاب سرایانی تونی خراسانی (شاگرد

وحید بهبهانی)، ۱۱۸۳ق.

۳۰۱ صفحه، ۲۲ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، شماره ۸۵۶۵ (فهرست ۱۴۴/۲۲).

بسمه

(۲۰۱۶) حاشیه شرح التجريد الجديد (کلام - عربی)

از: ملا احمد بن محمد، مقدس اردبیلی (۹۹۳ق)

حاشیه مفصلی است بر بخش الهیات شرح تجريد الاعتقاد قوشچی، که برای

فرزندش ابوالصلاح تقی الدین محمد نگاشته و در روز سه شنبه ۱۳ ربیع الاول ۹۸۶ به انجام رسانیده است.

این حاشیه با تحقیق دکتر احمد عابدی به وسیله انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی در قم به چاپ رسیده است.

منابع: التراث العربی ۲/۲۹۸؛ الذریعه ۶/۱۱۳؛ کتابشناسی تجرید الاعتقاد ۱۳۶؛ معجم التراث الکلامی ۳/۳۴.

آغاز: بسمله. تزیین حواشی شرح تجرید الکلام استدعی حمد واجب الوجود الملک العلام... قوله رحمه الله و فی صفاته أى فی اثباتها سواء كانت ثبوتیه أو سلبيه.

انجام: ليس هذا محلّه فليرجع اليه هذا آخر ما أردناه من القيود على الهيئات التجريد لبيان ما ينتفع به الولد الأعزّ وفقه الله بالعلم و العمل ابتغاء لمرضات الواحد الأحد.

نستعليق، بدون نام کاتب و بی تاریخ، رکابه نویسی شده است.

۲۶۹ صفحه، ۱۵ و ۱۹ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، مشهد، شماره ۱۲۵۸۴.

(۲۰۱۷) حاشیه شرح التجريد الجديد (کلام - عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

نسخه حاضر دیباچه مؤلف را ندارد.

نسخ، زین العابدین بن میر محمدتقی حسنی اصفهانی، شعبان ۱۱۷۰،

عناوین و نشانیها شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و رکابه نویسی دارد.

۲۴۰ صفحه، ۲۱ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، شماره ۷۱۲۸

(فهرست ۲۷۹/۱۸).

(۲۰۱۸) حاشیه شرح التجريد الجديد (کلام - عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

نستعلیق، بدون نام کاتب و بی تاریخ، عناوین و نشانیها شنگرف، رکابه‌نویسی دارد، در اول نسخه یادداشت تملک میر محمد مهدی بن محمد باقر و محمد بن محمد زمان و محمد مهدی بن محمد حسین حسینی و محمد علی بن عبدالعظیم گلپایگانی و کتابخانه شاهزاده میرزا علی قلی میرزا و مهر مربعی <اعتضاد السلطنه> و مهر وقف کتابخانه و مدرسه ناصری در ۱۲۹۷ق.

۳۵۵ صفحه، ۲۰ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه سپهسالار، تهران، شماره ۱۴۴۶.
فهرست کتابخانه سپهسالار ۲۰۹/۴.

(۲۰۱۹) حاشیه شرح التجريد الجديد (کلام - عربی)

از: ملا احمد بن محمد، مقدس اردبیلی (۹۹۳ق)

نسخ، یوسف بن عبدالعظیم تبریزی، یکشنبه ۳ رمضان ۱۳۰۸، عناوین مشکی درشت، رکابه‌نویسی دارد.

۲۵۱ صفحه، ۲۰ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، شماره ۸۳۴۹ (فهرست ۳۰۸/۲۱).

(۲۰۲۰) حاشیه شرح التجريد الجديد (کلام - عربی)

از: ملا احمد بن محمد، مقدس اردبیلی (۹۹۳ق)

نستعلیق، محمد نصیر بن ملا حسن تنکابنی جیلانی، ۹ رجب ۱۱۲۱، در حاشیه تصحیح شده است.

۳۷۲ صفحه، ۱۵ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آیت الله العظمی گلپایگانی، قم، شماره ۳۴/۱۵۷.

(۲۰۲۱) حاشیه شرح التجريد للتجريد (کلام - عربی)

از: شمس‌الدین محمد بن احمد خفری (۹۵۷ق)

خفری دو حاشیه بر شرح تجرید قوشچی نوشته: ۱. مقصد اول امور عامه ۲. مقصد سوم الهیات. این حاشیه بر مقصد سوم شرح تجرید (بخش الهیات) نوشته شده و دارای سه فصل است: اثبات واجب ۲. صفات واجب ۳. افعال واجب. منابع: کتابشناسی تجرید الاعتقاد ۹۷-۱۰۱. آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوۀ... فيقول الفقير الى الله الغنى محمد بن احمد الخفري هذه تعليقات اتفقت مني على شرح الهيات التجريد قد جمعتهما تذكرة لمن كان له قلب. انجام: اثبات عدم زيادتها مستلزمات لاثبات البقاء و عدم زيادته، الى هنا انتهت الحاشية.

نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، ۳ صفحات مجداول محرر، دارای سرلوح مذهب، در حاشیه تصحیح شده و حواشی به امضای <عبدالغفار> و <جیلانی> دارد. ۲۱۰ صفحه، ۱۰ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، شماره ۴۲۷. فهرست کتابخانه آستان قدس رضوی ۷۷/۴.

(۲۰۲۲) مجموعه رسائل مقدّس اردبیلی

۱. حاشیة شرح التجريد الجديد (ص ۱-۳۵۴) (کلام، عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

به شماره ۲۰۱۶ رجوع شود. تکرار تصویر شماره ۲۰۱۸ است.

۲. رسالة في الرد على الفخر الرازي في مقال في تفسير آية <ولا يأتل اولوا

الفضل منكم و السعة> (۳۵۵-۳۶۶) (تفسیر - عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

۱. در فهرست آستان قدس، کاتب و تاریخ کتابت این نسخه چنین درج شده است: محمد بن

محمدحسین همدانی، ۱۵ جمادی الثاني ۱۱۱۰.

ردیه‌ای است بر قول فخر رازی در تفسیر آیه ۲۲ سوره نور که در ضمن <هفده رساله مقدّس اردبیلی> به چاپ رسیده است.

آغاز: بسمله. و به نستعین باسمه سبحانه قوله تعالی و لا یأتل اولوا الفضل منکم و السعۃ أن یؤتوا أولى القربی و المساکین... و لا یأتل افتعال من الایلاء بمعنی الیمین.

انجام: علی مسطح و ذکره غیره ایضاً بل یفهم الاتّفاق و الاجماع علی ذلک.

۳. من افادات ملا احمد مقدّس اردبیلی (۳۶۷-۳۶۸) (کلام - عربی)
از: ملا احمد بن محمّد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

آغاز: بسمله. و به تفتی قوله قلت لأنّهم کانوا یعبدون الخ لا یخفی ما فیہ فانّه بظاهره یدل علی أنّه (ص) ما یعبد الرب قبل البعثه مدّة أربعین سنه و هو ظاهر البطلان.

۴. تعلیقه علی ما قال البیضاوی فی تفسیر آیه <ولو شاء ربّک لجعل الناس أمة واحدة> (۳۶۸) (تفسیر - عربی)

از: ملا احمد بن محمّد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

تعلیقه‌ای است بر قول بیضاوی در تفسیر آیه ۱۱۸ سوره هود که در <هفده رساله> به چاپ رسیده است.

آغاز: قوله تعالی و لو شاء ربّک لجعل الناس أمة واحدة قال القاضی مسلمین کلهم و هو دلیل ظاهر.

انجام: مسامحه بأنّه عینها فهو مبالغة لا یفهم الحقیقه فافهم.

۵. تعلیقه علی ما قال البیضاوی و الزمخشری فی تفسیر آیه <یا ایّها الذین آمنوا ارکعوا و اسجدوا> (۳۶۹) (تفسیر - عربی)

از: ملا احمد بن محمّد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

فایده کوتاهی است در تعلیقه بر قول بیضاوی و زمخشری در تفسیر آیه ۷۷ سوره حج. در <هفده رساله> چاپ شده است.

آغاز: قوله تعالی یا ایّها الذین آمنوا ارکعوا و اسجدوا فی آخر سورة السجده (کذا) قال القاضی و الآیه آیه السجده عندنا.

انجام: غیر سجده الصلوة لم يدل على السجدة أيضا حين القراءة.
 ۶. كفاية بسملة الجنب بقصد سورة العزيمة في التذكية (۳۶۹-۳۷۱)
 (فقه - عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)
 در <هفده رساله> به چاپ رسیده است.
 آغاز: استشكل في عدم حصول التذكية إذا قصد الجنب بتسمية بسملة السورة
 العزيمة. لعل وجهه صدق التسمية و النهى عنها.
 انجام: كما يظهر في بعض كلامهم فافهم و انصف فإنه المخطور بالبال الله يعلم
 بحقيقته الحال. كتب في مشهد الحسين (ع) من غير رجوع إلى كتاب أصلاً لعدم
 الحضور.

۷. تعلیقه علی ما قال الزمخشري في تفسير آية <يوم يأتي بعض آيات ربك>
 (۳۷۱-۳۷۵)
 (تفسیر - عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)
 تعلیقه‌ای است بر قول زمخشري در تفسیر آیه ۱۵۸ سوره انعام. در <هفده
 رساله> به چاپ رسیده است.
 آغاز: قال في الكشف في آخر سورة الأنعام في تفسير قوله تعالى <يوم يأتي
 بعض آيات ربك لا ينفع نفساً إيمانها لم تكن آمنت من قبل أو كسبت في إيمانها
 خيراً> و بعض الآيات علامات اشراط الساعة.
 انجام: إلا أن اللفظ لا يساعده و هو ظاهر فتأمل.

۸. تعلیقات علی بحث الاجماع من شرح العضدی علی مختصر الأصول
 (۳۷۵-۴۰۱)
 (اصول فقه، عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)
 در <هفده رساله> به چاپ رسیده است.
 آغاز: بسمله. و به نستعين هذه تعليقات على مبحث الاجماع من كتاب شرح
 المختصر ابن حاجب للعضد قوله في تعريف الاجماع و الدينوى في كون اتفاقهم
 على أمر دينوى محض.

انجام: اللهم صلّ على محمّد و آله الهادين المهديين و اهد الطالبين و المجتهدين
بحقّ محمّد و آله أجمعين.

٩. رسالة في أنّ الأمر بالشىء يقتضى النهى عن ضده الخاص (٤٠١-٤١٠)
(اصول فقه - عربى)

از: ملا احمد بن محمّد مقدّس اردبيلى (٩٩٣ق)
در <هفده رساله> چاپ شده است.

آغاز: بسمله. و عليه اتوكل مسئلة و اعلم أنّ الأمر بالشىء من غير تقييد بوقت
خلوّ المأمور عن الضد.

انجام: و ليس الغرض اتمام ذلك لك بل اتمام المسئلة الأصولية فتأمل.

١٠. تقليد الميت (٤١١-٤١٧)
(فقه - عربى)

از: ملا احمد بن محمّد مقدّس اردبيلى (٩٩٣ق)
به شماره ١٣٥٤ مراجعه شود.

١١. تعليقه على رسالة تقليد الميت للمقدّس الأردبيلى (٤١٧-٤٢٤)
(فقه - عربى)

از: عبدالواحد بن على تسترى
به شماره ١٣٥٤ مراجعه شود.

آغاز: بسمله. و به اعتمد قوله بأنّ التكليف فى زمان الغيبة لايسقط بالاجماع الخ
فيه تأمل لأنّ المراد من قوله التكليف.

انجام: و لا يخفى أنّ الدليل و الجواب المذكورين فى المتن ممّا نقلناه من الدليل
و الجواب.

١٢. الخراجية الاولى (٤٢٤-٤٣١)
(فقه - عربى)

از: ملا احمد بن محمّد مقدّس اردبيلى (٩٩٣ق)
در <هفده رساله> چاپ شده است.

آغاز: بسمله. و به نستعين باسمه سبحانه اعلم وفقك الله لمرضاته أنّ الخراج لا
يخلو عن شبهة فأنه على ما فهم من كلامهم.

انجام: و کذا المعطی و يفهم من شرح الشرائع أيضاً.

۱۳. الخراجیة الثانية (۴۳۲-۴۳۵) (فقه - عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

در <هفده رساله> به چاپ رسیده است.

آغاز: بسمله. و به ثقتی الذی اظنّ تحریم ما یأخذون فی هذا الزمان باسم الخراج بغير إذن الامام.

انجام: يأخذہ الوالی أو وکیلہ و یصرف فی مصالح المسلمین.

نستعلیق، محمدعلی گلپایگانی، رمضان ۱۱۱۷، رکابه نویسی و تصحیحات اندکی در حواشی دیده می شود، در اول نسخه تملک محمد بن محمدزمان و محمد مهدی بن محمدحسن حسینی و محمدباقر بن میر محمد مهدی و محمدعلی بن عبدالعظیم گلپایگانی و یادداشت وقف برای مسجد و مدرسه ناصری در جمعه ۱۵ ذی حجه ۱۲۹۷ و چند مهر ناخوانا و فهرست رساله های مجموعه و در آخر نسخه فوایدی پراکنده درج شده است.

۴۴۰ صفحه، ۲۰ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه سپه سالار، تهران، شماره ۱۴۴۶.

بسمه

(۲۰۲۳) حدیقه الشیعه

(عقاید - فارسی)

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

درباره انتساب کتاب به مقدّس اردبیلی و بخش الحاقی آن در ردّ صوفیه و نسخه تحریف شده آن موسوم به <کاشف الحق>، بحث های فراوانی در منابع کتابشناسی مطرح شده است از جمله بحث مبسوطی در فهرست نسخه های خطی کتابخانه حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ج ۲۹ صص ۴۷۷-۴۸۲) آمده است.

منابع: الذریعه ۱۰۷/۳ و ۳۸۵/۶؛ فهرستواره کتابهای فارسی ۲۶۷/۹ و ۴۷۸؛

مقالات کنگره محقق اردبیلی ۵۱۹/۲-۶۳۲؛ معجم التراث الکلامی ۱۰۲/۳؛

موسوعه مؤلفی الامامیه ۳۱۷/۳-۳۱۹.

آغاز: بسمله. و به نستعین زیب و آرایش آغاز و انجام نعوت و صفات انبیای عظام و اوصیای کرام.

نستعلیق، مسلم بن حکیم حیدری، غره رجب ۱۰۹۸، عناوین شنگرف، رکابه‌نویسی دارد.

۷۲۰ صفحه، ۲۰ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه ملی، شماره ۲۰۴۷/ف.

فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی ۴۶/۵.

بسمه

(عقاید - فارسی) **حدیقه الشیعه (۲۰۲۴)**

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

نستعلیق، شیخ عابد ابن شیخ شهاب، ظهر دوشنبه ۱۵ ربیع‌الآخر ۱۰۹۴، رکابه‌نویسی شده است.

۶۳۲ صفحه، ۲۴ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه وزیری یزد، شماره ۱۶۴.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری یزد ۱۹۸/۲.

بسمه

(عقاید - فارسی) **کاشف الحق (۲۰۲۵)**

از: معزالدین محمد حسینی اردستانی (قرن ۱۱ق)

تحریر تازه‌ای است از <حدیقه الشیعه> مقدّس اردبیلی. تفاوت‌های این دو

کتاب، در مقاله‌ای مبسوط بررسی شده است.

منابع: فهرستواره کتابهای فارسی ۴۷۸/۹؛ مقالات کنگره محقق اردبیلی

۶۳۲-۵۱۹/۲

آغاز: بسمله و به نستعین. حمدی که حامدان ملاً اعلی و ذاکران کرهً غبرا از ادای آن عاجز آیند.

نسخ زیبا، محمدصادق، ۱۰۹۸ برای مطالعه امام ویردی بیک، صفحات
مجدول، صفحه نخست دارای سرلوح، چند یادداشت و مهر تملک در
اول و آخر نسخه دیده می‌شود، رکابه‌نویسی دارد.
۵۶۶ صفحه، ۲۷ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، شماره ۸۲۶.
فهرست الفبایی آستان قدس رضوی ۴۵۵.

بسم

(۲۰۲۶) کاشف الحق (عقاید - فارسی)

از: معزالدین محمدحسینی اردستانی (قرن ۱۱ق)

نسخ، محمدیوسف بن محمود بن حاج حیدر، چهارشنبه ۲۲ شوال
۱۰۶۵.

۵۲۶ صفحه، ۲۵ سطری.

نسخ اصل: کتابخانه مدرسه حجتیه قم، شماره ۸۲.
فهرست کتابخانه مدرسه حجتیه قم ۲۲.

بسم

(۲۰۲۷) کاشف الحق (عقاید - فارسی)

از: معزالدین محمدحسینی اردستانی (قرن ۱۱ق)

نستعلیق، عبارات عربی نسخ معرب، بدون نام کاتب، رجب ۱۰۸۴،
صفحات مجدول، رکابه‌نویسی دارد، در اول نسخه یادداشت تملک
محمد بن عبدالله نوری صدیق در ۱۳۰۰ق.

۸۲۹ صفحه، ۱۷ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه ملی، شماره ۲۰۳۶.

فهرست کتابخانه ملی ۳۳/۵.

بسم

(۲۰۲۸) کاشف الحق (عقاید - فارسی)

از: معزالدین محمدحسینی اردستانی (قرن ۱۱ق)

نستعلیق، عبارات عربی به نسخ، ابن حاجی ابراهیم، ۱۹ محرم ۱۰۸۹.
 ۵۰۶ صفحه، ۲۳ سطری.
 نسخه اصل: کتابخانه آیت الله گلپایگانی، شماره ۱۸/۱۷.

بصحة

(۲۰۲۹) کاشف الحق (عقاید - فارسی)

از: معزالدين محمد حسينى اردستانى (قرن ۱۱ق)

این نسخه اندکی از آغاز افتادگی دارد.

نستعلیق، حاج محمدشريف بن جواد، سلخ جمادى الاول ۱۰۹۱،

عناوين و نشانیها سنگرف.

۷۰۰ صفحه، ۲۱ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه وزیرى یزد، شماره ۱۶۲.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیرى یزد ۱۹۷/۱.

بصحة

(۲۰۳۰) عقاید الاسلام = اصول دین (عقاید - ترکی)

منسوب به: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (۹۹۳ق)

در اصول دین است شامل چهار باب: ۱. اثبات واجب ۲. نبوت ۳. امامت ۴.

معاد.

این کتاب، به عربی و فارسی ترجمه شده است.

منابع: الذریعه ۲۸۱/۱۵ و ۲۸۴؛ معجم التراث الکلامی ۲۴۲/۴؛ موسوعه مؤلفی

الامامیه ۱۵۰/۵.

این نسخه از انجام افتادگی دارد.

آغاز: بسمله. شکر بیحد اول واجب الوجوده کیم اثبات الوهیتی الشمس فی کبد

السماء کینی ظاهر و پیدا.

انجام نسخه: اندن صنکره عمر بن خطاب او لحضرتنک قارشو سنه کلوب.

نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، عبارات عربی معرب، رکابه نویسی

دارد.

۱۱۸ صفحه، ۱۶ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آیت‌الله العظمی گلپایگانی، قم، شماره ۴/۸۰.

(۲۰۳۱) ترجمه عقاید الاسلام

(عقاید - عربی)

مترجم: محمد بن نقی تبریزی

ترجمه عربی عقاید الاسلام منسوب به مقدس اردبیلی است. متن ترکی آن به شماره (۲۰۳۰) گذشت.

منابع: الذریعه ۱۱۷/۴؛ معجم التراث الکلامی ۲۵۱/۲.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی دلّ علی ذاته بذاته و تنزه عن مجانسه مخلوقاته و جلّ عن ملائمه کیفیاته.

تصویر از روی چاپ سنگی: تهران، ۱۳۲۱ق، به خط نسخ عبدالصمد بن

احمد تبریزی.

۱۴۴ صفحه، ۲۱ سطری.

(۲۰۳۲) ترجمه عقاید الاسلام

(عقاید - فارسی)

مترجم: میرزا اسماعیل بن حسین تبریزی

ترجمه فارسی عقاید الاسلام منسوب به مقدس اردبیلی است. متن ترکی آن به شماره (۲۰۳۰) گذشت.

منابع: فهرستواره کتابهای فارسی ۴۲۴/۹.

آغاز: بسمله. و به نستعین، شکر بیحد بر آن واجب الوجودیکه اثبات الوهیتش.

تصویر از روی چاپ سنگی: تبریز، مطبوعه مشهدی اسد آقا، ۱۳۲۲ق، به

خط نسخ، بدون نام کاتب.

۳۲۹ صفحه، ۱۵ سطری.

(۲۰۳۳) مجموعه

نسخه بسیار نفیس، به خط شهید ثانی، شامل:

(فقه - عربى)

١. المسائل (ص ١٠١-١٠١)

از: ابن طى، ابوالقاسم على بن على بن محمد بن طى عاملى فقعانى (٨٤١ يا ٨٥٥ق)

به شماره ١٠٨٨ رجوع شود.

نسخه حاضر شامل كتابهاى الطهارة، الصلاة، الزكاة، الخمس، الصوم و الاعتكاف است.

آغاز: بسملة. الحمد لله الذى خلق الخلق بغير مثال و لا احتذاء... فهذه مسائل مفردة و ملتقاه من السنة العلماء... كتاب الطهارة مسألة الفرق بين النفساء و الحايض من تسعة أوجه.

انجام: مسألة ناسى الغسل يقضى الصوم و الصلاة فى رمضان و كذا النذر المعين و مطلق الصوم.

(فقه - عربى)

٢. الحثّ على صلاة الجمعة (١٠٨-١٠٥)

از: شهيد ثانى، زين الدين بن على عاملى (٩٦٥ق)

آغاز: بسملة. مقالة فى الحثّ على صلوة الجمعة أرسلها إلى المؤمنين بالتماس بعض الاخوان اعلم انّ صلاة الجمعة من أعظم فرائض الاسلام و أفضل العبادات. انجام: و نصحت بما يجب علىّ و ما علىّ الاّ الاصلاح ما استطعت و ما توفيقى الاّ بالله عليه توكلت و إليه أنيب و الحمد لله وحده و صلى الله على محمد و آله.

(فقه - عربى)

٣. أجوبة المسائل الثلاث (١٢١-١٠٩)

از: شهيد ثانى زين الدين بن على عاملى (٩٦٥ق)

آغاز: بسملة. الحمد لله حقّ حمده و الصلوة على سيّد رسله محمد و آله و صحبه اللهم اهدنا لما اختلف فيه من الحقّ... فقد وصلت رسالتك أيّها المولى الجليل الفاضل... المشتملة على الأسئلة الثلاثة و طلب الجواب عنها.

انجام: بعض الأخبار مع أصالة براءة ذمته من ذلك ليس بجيد فحمله على الأمرين هو الوجه.

(فقه - عربى)

٤. الجوبة (١٥٣-١٢١)

از: شهيد ثانى زين الدين بن على عاملى (٩٦٥ق)

آغاز: بسملة الحمد لله الذى حباننا بدينه القويم و هदानا إلى الصراط المستقيم... و بعد فهذا تحقيق لمسألة مهمة يعمّ بها البلوى للمكلفين. انجام: بحيث لا يكاد يسلم منها فرداً من أفرادها كما عرفت و الحمد لله وحده و صلواته على خير خلقه محمد و آله و صحبه و سلم و فرغ منها مؤلفها الفقير الى الله تعالى وجوده و كرمه زين الدين بن على بن احمد الشامى العاملى...

نسخ تحریرى، زين الدين بن على عاملى (شهيد ثانى)، سه شنبه ۲۵ ذیحجه ۹۵۶، ركابه نویسی شده، در اول نسخه فهرست رساله‌ها درج شده و تملك محمد رحيم بن سيد مرتضى حسینی و محمد على بن محمود تبریزی با مهر مربعی مورخه ۱۰۴۷ق دیده می‌شود، سيد محمد مشکوه در ذیحجه ۱۳۶۵ در تهران این نسخه را به دوست تومان خریده و در ۱۵ شعبان ۱۳۶۹ در حضور عشقی مدرس سپه‌سالار و سيد جعفر سجادی و ادهمی این نسخه را به کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم (ع) وقف نموده و افراد مذکور وقف نامه را امضاء کردند. ۱۵۳ صفحه، سطور مختلف.

نسخه اصل: کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)، شهرى، شماره ۷۰۱.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) ۵۵۱/۲.

من ذلك وان كان من كل تركه غير فني نفوذ الوصية وتقدمها من العمل لو اصبحت
 من المصنف فيمان من ان التصرف واجب كونه من المولى والمصنف هو المولى
 مصدق في العمل كما لو اوصى بعين غير كمال في وجه من المصنف من تصديق
 الزوجة المصنف وغيره من الحيان الزكاة فانما يستعمل الاصل من اجابته لونه
 على طبع الورثة على السواء كما ان لو لم يوصر في افرودته اوصى من اولاد الزكاة
 على السواء كما ذكره كلف المصنف فانما تقتصر بها على الولاية فادامت
 الوصية في بنت عليه فاصه والا اوصت من جميع الزكاة فانتهت على الجمع
 وهذا هو الاصل في تصرية الوصية انك جعلت موقوفه اذ على اجابته
 الموقوفه انما شررت لو كانت بين الاعيان او بعضها او مونة
 على دين على الاب فمع حق الميراث على المولود من غير ان يجب تصديق المصنف
 وهو ولا يملك على الولاية فلكه للاصل وحسب القول ان نكاح من يولد
 ليخص به ولا يرجع بالخير من الزكاة لتبعه بالاداء ولو امكن انكح الولاية
 فعل استحقاق المولود المصنف ما تقع فيها لوقفي الدين المانع منها
 ولو كان لا يملك من اذالم يكن الدين مستوفيا لفسد
 ما اصبحت الى الولاية من حيث ملك المسلم على ضيق الميراث في الغار
 ان لا يورث من اكله الكرم الى محمد المنفوع والعفوة الى ال
 فيما طغى في الولاية في الميراث اعصم حرم واعلم ان الولاية عندك كتمن
 ان يكون ان لا يخذ منها شيئا كتمن يارد عليها واليه حيث لا يملك
 يعلم منها في الميراث كما عرفت والكهنة وحسن وعلوته
 على خيلته محمد وآله وصحبه وسلم ووزعها مولى العسر الى الوجود
 وكهنة زين الدين من طبرستان في العمى الى الولاية كما علمه الولاية
 وتما في عرسية بلخونه يوم الدين الى مصر والعسر من كره في الحج
 الكرام عاصت وعلم من سواها ما يد الله على ومصاعل رسول واله
 مسلم مستقرا

مجموعه عكسي شماره <٢٠٣٣>، به خط شهيد ثاني

(۲۰۳۴) **مناهج اليقين في اصول الدين** (عقاید - عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ق)
 منابع: فهرست کتب خطی کتابخانه آستان قدس رضوی ۲۳۸/۱؛ مکتبه العلامه
 الحلی ۱۹۱-۱۹۳؛ معجم التراث الکلامی ۲۸۲/۵.
 آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد لله منشی الفطر و خالق البشر و ممیزهم بقوتی
 العمل و النظر.

نسخ، علی بن حسن طبری، غره شعبان ۷۲۴، عناوین به خط درشت،
 درحاشیه تصحیح شده است، این نسخه وقفی ابن خاتون به کتابخانه
 آستان قدس رضوی در ۱۰۶۷ق است و چند یادداشت عرض دید دارد.
 ۳۰۶ صفحه، ۲۳ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، شماره ۲۵۱.
 فهرست کتب خطی کتابخانه آستان قدس رضوی ۲۳۸/۱.

(۲۰۳۵) **مناهج اليقين في اصول الدين** (عقاید - عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ق)
 نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، با نسخه اصل مقابله شده و بلاغ
 قرائت دارد، نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان درج شده است،
 حواشی دارد.

۳۳۸ صفحه، ۲۰ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

(۲۰۳۶) **مناهج اليقين في اصول الدين** (عقاید - عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ق)
 نسخ، بدون نام کاتب، ۲۹ محرم ۷۲۲ق، از روی خط مؤلف نقل شده و
 در حاشیه تصحیح شده است، نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان درج
 شده است.

۲۹۶ صفحه، ۲۳ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه ملی ملک، شماره ۷۳۶.

فهرست کتابهای خطی کتابخانه ملی ملک ۷۴۰/۱.

بص

(۲۰۳۷) نزهة ذوی العقول فی نسب آل الرسول (انساب، تاریخ - عربی)

از: عمادالدین ابوالحسن علی بن محی‌الدین محمد بن محیا عباسی (حدود ۷۵۰ق)

تکرار تصویر شماره ۱۸۶۱ است، با همان خصوصیات.

بص

(۲۰۳۸) اللعة الدمشقیة فی فقه الامامیة (فقه - عربی)

از: شهید اول، محمد بن مکی عاملی (۷۸۶هـ).

متن مختصر معروفی است در فقه امامیه از طهارت تا دیات که در پاسخ به درخواست علی بن مؤید - از ملوک سربداران خراسان - نگاشته است. شروع و حواشی فراوانی دارد.

منابع: الشهید الأول حیاتة و آثاره ۱۹۲-۱۹۹.

آغاز: بسملة. الله احمد استتماماً لنعمته و الحمد فضله و ایاه اشکر استسلاماً لعزته.

انجام: و الباعث علیه اقتضاء بعض الطلاب و الحمد لله وحده و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین.

نسخ، ابراهیم بن علی بن احمد کشدیش، ۲۷ ذی‌قعدة ۸۴۹، حواشی با نشانی <ز>، در آخر نسخه انهاء به خط شهید ثانی در روز دوشنبه ۱۶ محرم ۹۴۰، این نسخه وقفی ابن‌خاتون به کتابخانه آستان قدس رضوی است.

۲۱۳ صفحه، ۱۷ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، شماره ۲۵۴۷.

فهرست آستان قدس رضوی ۱۱۲۶/۲۱.

بیمه

(۲۰۳۹) استیعاب الوجوه الممكنة فی صنعۃ الاسطرلاب (اسطرلاب - عربی)

از: ابوریحان محمد بن احمد بیرونی (قرن ۱۰ق)

ابوریحان بیرونی دانشمند برجسته ایرانی در نیمه دوم قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، صاحب آثار پر شمار در ریاضیات، نجوم، داروشناسی، کانی شناسی و جغرافیا بوده است.

از ۱۸۰ عنوان تألیف، ترجمه، پیش‌نویس و آثار نیمه تمام بیرونی، دست کم ۱۱۵ عنوان به ریاضیات، نجوم و مطالب وابسته بدانها اختصاص داشته که ۲۸ عنوان از آنها به دست ما رسیده است.

کتاب حاضر اثر مهمی است در تاریخچه ابزار نجومی که در آن علاوه بر بررسی کلیه انواع شناخته شده اسطرلاب و گزارشی از تاریخچه تحول فنی این ابزار نجومی یونانی تا قرن پنجم، توضیحات مفصلی هم درباره انواع اسطرلابهای بدیع و شالوده نظری آنها آورده است.

در این کتاب جداول و دوائر نجومی در توضیح مطالب رسم شده است.

منابع: دانشنامه جهان اسلام ۱۶۴/۵-۱۶۹؛ فهرست مجلس ۸۱/۲-۸۲؛ کارنامه بیرونی ۳۹-۴۰.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... و بعد فانّ محمد بن احمد البیرونی یقول هذا کتاب فی استیعاب الوجوه الممكنة فی صنعۃ الاسطرلاب اعلم انّ الانفس الصافیة ذوات نزاع و اشتیاق الی تصور الموجودات.

نسخ کم نقطه، سعد بن عبدالغفار بن نصر بن عبدالکریم خطیبی مشکانی، نیمه محرم ۶۱۷، جداول و دوائر نجومی در نسخه ترسیم شده است، در صفحه عنوان نام کتاب و مؤلف درج شده و یادداشتی درباره کتاب و مؤلف به تاریخ ۱۲۵۶ هـ آمده است.

١١٩ صفحة، ٢٢ سطرى.

نسخه اصل: دارالكتب الوطنى فى تونس، ش ١٣٠٨١.

نسخه عکسی شماره <۲۰۳۹>، استيعاب الوجوه الممكنة في صنعة الاسطرلاب، ابوريحان بيروني، مورخه ۱۷۶۱ق

(۲۰۴۰) الاعلام بسنته عليه السلام (حدیث - عربی)

از: مغلطای بن قلیج بکجری مصری حنفی (۷۶۲هـ.ق)
 شرحی است بر سنن ابن ماجه قزوینی (۲۷۳هـ.) که شارح موفق به اتمام آن
 نشده است.

منابع: الاعلام ۲۷۵/۷؛ تاریخ نگارش‌های عربی ۲۱۷/۱؛ الفهرس الشامل، الحدیث
 النبوی و علومه ۲۰۹/۱.

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا و محمد و آله و صحبه و سلم قال الامام
 العلامة ابو عبدالله بن ماجه رحمه الله تعالی کتاب الطهارة باب ما جاء فی مقدار
 الوضو و الغسل من الجنابة حد.

انجام نسخه: فأنهم ضعفوه آخر الجزء و الله اعلم یتلوه فی الجزء الذی بعده
 ان شاء الله تعالی حدیث اروی ابنه انیس.

نسخ، بی کا، یکشنبه ۲۶ جمادی الاولی ۸۰۷، در حاشیه تصحیح شده و
 رکابه‌نویسی دارد، در اول نسخه یادداشت وقف بر مدرسه مویدیه.
 ۳۹۲ صفحه، ۲۴ سطری.

نسخه اصل: دارالکتب المصریة قاهره، حدیث ۲۷۵.

بصحی

(۲۰۴۱) الدلائل علی معانی الحدیث بالشاهد و المثل (لغت - عربی)

از: قاسم بن ثابت بن حزم عوفی سرقسطی (۳۰۲هـ.)
 کتابی است در غریب الحدیث که مؤلف پیش از اتمام آن وفات یافت و
 پدرش ثابت بن حزم آنرا تکمیل کرد.

دکتر شاکر فحام مقالاتی در معرفی این کتاب نوشته است، نک: مجله مجمع
 اللغة العربیة بدمشق، ج ۳، مجلد ۵۱، ص ۴۸۱-۵۰۴؛ مجله معهد المخطوطات
 العربیة، مج ۱۰، س ۱۳۸۴هـ، ص ۱۶۷-۱۸۴.

منابع: الاعلام ۱۷۴/۵؛ دلیل مؤلفات الحدیث المطبوعه ۱۲۰/۱؛ قبس من عطاء
 المخطوط المغربی ۹۵۱/۲.

نسخه حاضر سفر ثانی از کتاب را در بر دارد.

خط مغربی معرب، بدون نام کاتب، جمادی الاولی ۴۹۹ در قرطبه، بانسخه مؤلف مقابله و از روی آن تصحیح شده و در آخر نسخه شرح حال مؤلف درج شده است، نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان آمده است.

۳۶۰ صفحه، ۲۵ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه صلاح بن عایض شلاحی (گویا در تونس)، ش ۱۰۵۸.

نسخه عکسی شماره <۲۰۴۱>، الدلائل علی معانی الحديث،

سرقسطی، مورخه ۴۹۹ق

(۲۰۴۲) المختصر فی حلّ عقود الدرر فی علوم الأثر (علوم حدیث - عربی)
 از: علاءالدین علی بن شهاب‌الدین احمد بن عبدالؤمن زواوی مالکی (قرن ۹ق)
 شرحی است بر قصیده ابن ناصرالدین قیسی دمشقی (۸۴۲ق) ادر علوم
 حدیث موسوم به <عقد الدرر فی علوم الأثر> با این مطلع:
 وجدی صحیح بکم و الحسن قواه و الصبر عنکم ضعیف عز ادناه
 نسخه دیگری از این کتاب در کتابخانه سلطنتی برلین به شماره ۱۰۷۰ موجود
 است.

منابع: فهرست المخطوطات العربیة بالمکتبة الملكية فی برلین ۱۸/۲؛ معجم
 المؤلفین ۱۹/۷.

آغاز: بسملة الحمد لله الذی شرح ما انتظم من الصدور بأنوار أنواع المأثوره...
 فالوجد أحد معانیه الحب یقال وجد به یجد وجدا احبه.
 انجام: ختمناه اشارة الى الفراغ من القصیده الذی شرحنا و بهذا تمّ و لله الحمد...
 التابعین لهم باحسان الی یوم الدین و الحمد لله رب العالمین. تمّ المختصر فی حلّ
 عقود الدرر فی علوم الأثر.

نسخ، عبدالرحمن بن محمد بن محمد بن احمد بن عبدالله مقدسی
 شافعی، ۲۸ محرم ۸۷۷ در دمشق به یک واسطه از روی خط مؤلف،
 رکابه نویسی دارد.
 ۹۷ صفحه، ۱۸ سطری.

صحیح

(۲۰۴۳) المسند الصحیح = صحیح ابن حبان = التقاسم و الأنواع (حدیث - عربی)
 از: ابوحاتم محمد بن حبان بن احمد بن حبان تمیمی بستی (۳۵۴ق)
 ابن حبان محدث، فقیه شافعی، مورخ و لغوی، دارای تصنیفات بسیار بوده که
 اندکی از آنها باقی مانده است.
 صحیح ابن حبان که در مآخذ به اسامی <التقاسیم و الأنواع> یا <الأنواع و
 القاسیم> نیز خوانده شده، از منابع مهم حدیث اهل سنت به شمار می‌رود.

نسخه‌های خطی از این کتاب به صورت اجزای پراکنده در کتابخانه‌های مختلف موجود است و درباره نسخه‌های کتاب و کارهای انجام شده پیرامون آن نگاه کنید به: *دائرةالمعارف بزرگ اسلامی ۳/۳۰۳-۳۰۵* و *الفهرس الشامل، الحدیث النبوی و علومه ۳/۱۴۵۶-۱۴۵۷*.

نسخه حاضر جزء اول کتاب را در بر دارد.

آغاز: بسمله. و به نستعلیق قال الشیخ الامام العلامة... الحمد لله المستحق الحمد لآلائه المتوحد بعزه.

انجام نسخه: لا تخفی منه شیئاً فوالله لا تخفین منه شیئاً فیبارک له فیه.

نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، گویا از سده ۷ و ۸ق، عناوین به خط جلی، در حاشیه تصحیح شده و رکابه‌نویسی دارد. در اول نسخه نام کتاب و مؤلف و راویان کتاب درج شده است. ۱۴۱ صفحه، ۲۱ سطری.

نسخه اصل: دارالکتب، قاهره، ش ۲۱۷ مجامیع م.

بصحه

(۲۰۴۴) **مسند ابی یعلی الموصلی** (حدیث - عربی)

از: ابویعلی احمد بن علی بن مثنی تمیمی موصلی (۳۰۷ق)

ابویعلی محدث برجسته حنفی مذهب موصل و صاحب مُسند که به سبب کثرت استماع و کتابت حدیث و ثقه بودن به <محدث موصل> مشهور گشته و عده‌ای از مشاهیر محدثان بلاد اسلامی آن روزگار چون نسایی، ابن حبان، ابوالفتح ازدی، طبرانی، ابن عدی، ابو عمرو بن حرمان حیری و ابوالشیخ که برخی از آنان خود صاحب سنن، صحیح و معجم بوده‌اند، از شاگردان او به شمار می‌آیند.

مسند، مهم‌ترین اثر ابویعلی، مشتمل بر ۷۵۵۵ حدیث است و در پرتو شهرت وی به دقت حفظ و اتقان در نقل حدیث، در کنار مجامیع بزرگ و معتبر چون کتب سَنّه از حسن قبول علما و محدثان برخوردار بوده است.

این کتاب به دو طریق روایت شده: ۱. روایت ابن مقرئ که به <مسند کبیر> شهرت یافته ۲. روایت ابوعمرو بن حمدان که به <مسند صغیر> مشهور و نسبت به روایت نخست مختصرتر بوده است. مسند ابی یعلی بارها به چاپ رسیده از جمله با تحقیق حسین سلیم اسد، دمشق، دارالمأمون للتراث، ۱۴۰۴هـ، ۱۲مجم. منابع: دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۴۳۶/۶-۴۳۷؛ دلیل مؤلفات الحدیث المطبوعه ۵۱۲/۲.

نسخه حاضر مسند ابی یعلی را به روایت ابوعمرو محمد بن احمد بن حمدان در بر دارد.

آغاز: بسم الله سهل المرتاد و حصل المراد بالخیر فی الاولی و المعاد اخبرنا الحافظ ابوالقاسم زاهر بن طاهر بن محمد الشحامی قراءة علیه... قال انا ابوعمرو محمد بن احمد بن حمدان الجبری الفقیه قراءة علیه قال اخبرنا الامام ابو یعلی احمد بن علی بن المثنی الموصلی بالموصل سنة ست و ثلثمائة قال ثنا علی بن الحمد.

انجام: قال من تضمن لی ما بین لحيه و ما بین رجليه و اضمن له الجنة. آخر ما كان عند ابی عمرو بن حمدان الجبری من مسند ابی یعلی الموصلی. نسخ، بدون نام کاتب و بی تاریخ، از سده ۷ق، نام کتاب و مؤلف و راویان آن در صفحه عنوان درج شده، در حاشیه تصحیح شده و چند گواهی سماع و قرائت در اول و آخر نسخه دیده می شود. ۷۰۵ صفحه، ۳۰ سطری.

بصحة

(۲۰۴۵) اللوامع الربانية فی ردّ الشبه النصرانية (عقاید - فارسی)

از: میر سید احمد بن زین العابدین حسینی علوی عاملی (قرن ۱۱ق) کتابی است در ردّ کشیش فرنگی که در ردّ اسلام نوشته بود، یکسال پس از <مصقل الصفا> که در ردّ همان کشیش نگاشته بود، به سال ۱۰۳۱ق نگاشته است.

این کتاب به وسیله کتابخانه چهل ستون تهران در ۱۴۰۶ق به چاپ رسیده است.

منابع: الذریعه ۳۶۱/۱۸ و ۳۶۶؛ فهرستواره کتابهای فارسی ۵۰۱/۹؛ معجم التراث الکلامی ۵۷۴/۴.

آغاز: بسملة الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لو لا ان هدینا الله مخفی نماند بر مدارک اصحاب ایمان.

نستعلیق، بدون نام کاتب، ۱۰۵۸ق، رکابه‌نویسی دارد.

۱۸۴ صفحه، ۱۵ سطری.

نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های آلمان.

بصحة

(۲۰۴۶) حدائق الشریعة فی تراجم علماء الشیعة = بقایا الأطیاب فی تتمه
الکنی و الألقاب (تراجم - عربی)

از: سید محمد رضا بن جعفر حسینی اعرجی فحام (معاصر)

تکمله‌ای است بر کتاب <الکنی و الألقاب> حاج شیخ عباس قمی، در شرح حال ۱۴۴ تن از فقهای شیعه در سده ۱۴ق که نام‌شان در الکنی و الألقاب نیامده است.

مؤلف، در ذیل شرح حال شیخ آقا بزرگ تهرانی، به شرح حال خود اشاره کرده است. وی مقدمه این کتاب را در سال ۱۳۸۶ق در کربلا نوشته است.

منابع: فهرست نسخه‌های عکسی مرکز احیاء ۴۵۸/۶، ش ۲۳۵۵.

آغاز: بسملة الحمد لله الذی رفع درجات العلماء العاملين و فضّل مدادهم علی دماء الشهداء.

انجام: و هو الیوم أحد فقهاء النجف دامت برکاته و عمت افاداته.

نسخ، به خط مؤلف، شروع در ۱۳۸۶ق در کربلا.

۱۴۳ صفحه، ۱۹ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف در قم.

بص

(۲۰۴۷) مناقب آل ابی طالب (مناقب - عربی)

از: رشیدالدین ابوجعفر محمد بن علی بن شهر آشوب سروی مازندرانی (۵۸۸ق)
ابن شهر آشوب مفسر، محدث، ادیب و فقیه امامی که اصلش از ساری
مازندران بوده و سفرهای بسیاری در تحصیل علم نموده و درس استادان
بسیاری را درک کرده است.

کتاب مناقب مهم‌ترین اثر وی است که طبق آنچه در مقدمه آمده، با ذکر
مناقب پیامبر | آغاز می‌شده، سپس به ذکر ائمه می‌پرداخته و به ذکر صحابه و
تابعین ختم می‌شده است، اما نسخ موجود کتاب با یاد امام حسن عسکری (ع)
پایان می‌پذیرد.

این کتاب نخست در ۱۳۱۳ق در بمبئی و پس از آن بارها در قم، تهران،
نجف و بیروت به چاپ رسیده است.

گویا نسخه حاضر کهن‌ترین نسخه شناخته شده از مناقب است.

منابع: دائرةالمعارف بزرگ اسلامی ۹۱/۴؛ معجم التراث الکلامی ۲۶۸/۵.

کتاب در سه جزء تنظیم شده و نسخه حاضر دو جزء از آنرا در بر دارد.
آغاز: بسمله. و به الثقة الحمد لله الذی خلقنی فهو یهدین و الذی هو یطعمنی و
یسقین و اذا مرضت فهو یشفین.

نسخه بسیار نفیس، نسخ، جعفر بن احمد بن حسین قمرویه حایری،
شنبه ۲۱ رجب ۵۸۹، بیست و یک صفحه آخر نسخه به خط ابوالقاسم

بن اسماعیل بن عنان کتبی وراق حلی در اواخر رجب ۶۵۸ نوشته شده، جزء اول نسخه بلاغ مقابله در روز ۳ شعبان ۵۸۷؟ در مسجد امیر زاهد نجم‌الدین عیسی بن نصر بن مداهر دارد، نام کتاب و مؤلف به خط جلی در صفحه عنوان درج شده و در حاشیه صفحه آغاز وقف محمدجعفر بن محمدصافی فارسی آباده‌ای در ۵ محرم ۱۲۹۷ بر فرزندان خود آمده است، نسخه را چنانکه در پایان آن آمده محمد بن موسی ابن محمد بن الزعفران فوعی در شب جمعه ۹ رجب ۷۳۶ و موسی بن محمد بن ابی‌الرجار سالم بن ابی‌الرجار فتیان بن ابراهیم بن فوعی حلبی در ۵ ربیع‌الثانی ۷۲۶ و علی بن یوسف بن علی فوعی در روز سه‌شنبه ۵ محرم ۷۵۳ و علی بن محمد بن حمید ابن موحی زعفران فوعی در ۷۵۹ق خوانده‌اند و خضر بن محمد بن خضر هم آن را در ۸۸۶ق خوانده و نسخه کرده است، تاج‌الدین بن محمد بن حمزه بن زهره حسینی فوعی شعرهای دو جزء را شمرده و می‌نویسد که نزدیک به دو هزار بیت است مگر هفتاد بیت، تاج‌الدین بن محیی‌الدین بن تاج‌الدین بن محمد بن زهره حسینی حلبی در ۱ رمضان ۹۷۶ و دیگری در ۱۲ شوال ۸۶۸ هم آن را خوانده‌اند.

۴۶۱ صفحه، ۲۱ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه فرهنگ اصفهان، شماره ۳۱۰۸.

نشریه نسخه‌های خطی ۳۲۱/۵.

الأئمة التي أصحوا أصحابها من بعدهم الذابغين
 الأئمة التي إلى هادي من الجحيم إذا سمعوا نأ
 لعمري التي أمام الهادي ووجد الملائكة المترين
 إن الرزية لا رزية منها بيتت بطيئة مثله لم يقف
 مشيت بطيئة مشيت ثم لم يلم إلا بالمشير أو يمشي
 والكوكب الذي أصبح أملاً بالنور بعد السج ونصيح
 لله ما شئت من قهره منه وأقوت سواي السجيد
 بطيئة من السوم ووجدت من وقاد في السوم ونفذ
 والتميز إن أن حر حره فاسير الما دكل إن إن
 وأخرج آية وناقى حالم ورفع له فيه مضلي وسجد
 عرفت بهار سم الرسول وعلمه وقبها وأراه والتراب طبا
 وما نقتله المادون على حجر ولا مثله حتى القيامة يفقد

زادت عليه السلم عن النبي قال عليه السلم من أنزل الملائكة من جنسها كت له شفعا وشهدا
 يوم القيامة ثم الجز الأول وتتلوه كجز الثاني باب الإمامة إن شاء الله

والحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد النبي وآله الطاهرين وسلم تسليما
 وافق الفرج من شهر ربيع الأول سنة ثمان وعشرين من شهر رجب من سنة تسع
 وثمانين وخمسة مائة سنة الفجر العقبى إلى جهة ربه وشواعه بيته
 محمد بن محمد بن عبد الله جعفر بن محمد بن الحسين بن محمد بن أبي حمزة
 لله وشيخنا عليه وبصلي الله عليه وسلم في حله من طير فيه
 ودعا الكاتبه دستغابا بالخطبة والحمد لله

الحمد لله رب العالمين
 الأئمة من آل محمد
 من سنة تسع
 وثمانين وخمسة مائة

محمد بن محمد بن عبد الله جعفر بن محمد بن الحسين بن محمد بن أبي حمزة
 سنة تسع وثمانين وخمسة مائة

نسخه عكسي شماره < ٢٠٤٧ >، مناقب آل أبي طالب، ابن شهر آشوب، مورخه ٥٨٩ هـ

بیهی

(۲۰۴۸) اختیار مصباح السالکین لنهج البلاغه (ادب، حدیث - عربی)

از: میثم بن علی بن میثم بحرانی (قرن ۷ق)

گزیده شرح نهج البلاغه خود شارح با عنوان مصباح السالکین است که در ۶۱۸ق به نام دو فرزند علاءالدین عطاء ملک جوینی تلخیص کرده است.

این اثر با تحقیق مرحوم محمدهادی امینی از سوی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی در ۱۴۰۸ق به چاپ رسیده است.

منابع: فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث ۱۰۲/۲-۱۰۵؛ کتابشناسی آثار دستنویس میثم بن علی بحرانی موجود در کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی ۲۳-۳۳.

آغاز: بسمله. سبحان من حسرت ابصار البصائر عن كنه معرفته و قصرت السن البلغاء عن اداء مدحته.

نسخ معرب، حسین بن محمد جرجانی، ظهر پنج‌شنبه ۲۶ ربیع‌الآخر

۷۱۶ در حله، در آخر نسخه گواهی انهاء در ۱۳ شعبان ۷۱۶ درج شده،

مقابله و تصحیح شده و بلاغ قرائت دارد و نسخه بدلها در حاشیه آمده

است، عناوین به خط جلی، رکابه نویسی دارد، در آخر نسخه ابیاتی در

توصیف نهج البلاغه دیده می‌شود.

۳۴۵ صفحه، ۲۷ سطری.

نسخه اصل: اهدایی مرحوم کاظم مدیر شانه‌چی به کتابخانه آستان قدس رضوی، ش ۲۳۸۶.

نشریه نسخه‌های خطی ۵۹۰/۵.

بیهی

(۲۰۴۹) سفرنامه قم (سفرنامه - فارسی)

از: حسین خان بهادر نظام (قرن ۱۴ق)

داستانی است خیالی از سفری که حاجی محمد فاضل تاجر حریر فروش به قم کرده و مقصود مؤلف شرح منازل میان راه است.

این سفرنامه در ۱۳۱۵ق یا پس از آن نگاشته شده و نسخه حاضر دارای ۹ تصویر نقاشی از مناظر این سفر است.

در راهنمای کتاب ش ۶ س ۶ (۱۳۴۲ش) از روی همین نسخه چاپ شده است.

منابع: فهرستواره کتابهای فارسی ۱۱۷/۱؛ فهرست مجلس ۲۷۵/۶.

آغاز: بسمله. تصویر. حاجی محمدفاضل تاجر حریر فروش است که چند روز قبل عیال و اطفال خود را بحضرت معصومه ÷ قم فرستاده. انجام: تقدیم می‌نماید این است بنابر اصرار حاجی حسین خان این نسخه را سر تا پا عیب را تمام نموده امید است انظار عیب پوش شود. نستعلیق شکسته، بدون نام کاتب، رجب ۱۳۲۶ در تهران، تقدیم شده به نصره‌الدوله، دارای ۹ تصویر رنگی از مناظر سفر با شرح آنها به زبان فرانسه، این تصویرها به صورت رنگی بر روی کاغذ گلاسه تهیه شده است. ۱۹ صفحه، ۱۵ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه عمومی جمعیت نشر فرهنگ رشت، ش ۴۴۵س. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی جمعیت نشر فرهنگ رشت، محمد روشن ۵۶.

بسمه

(۲۰۵۰) فرحة الغری بصرحة الغری (تاریخ - عربی)

از: سید غیاث‌الدین عبدالکریم بن احمد بن طاوس حلی (۶۹۲ق) کتاب مهم و معروفی است در تعیین مدفن امیرالمؤمنین امام علی (ع) در دو مقدمه و پانزده باب. منابع: الذریعة ۱۵۹/۱۶؛ فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی ۲۹۴/۱۲-۲۹۵. از آغاز یک صفحه افتاده است.

آغاز افتاده: الی مطابقه المراد من الله تعالی اسئل الله عناية عاصمه من الزل. انجام: الباقیه و الزائله و بثمر... غراس الأعمال بالنعم الواصله تمت. نسخه بسیار نفیس و کهن‌ترین نسخه شناخته شده از فرحة الغری است، نسخ قدیم، حسین بن علی حلی، جمادی‌الآخر ۶۸۸ق، عنوان و نشانیها شنگرف، رکابه نویسی دارد. ۱۷۲ صفحه، ۱۵ سطری.

نسخه اصل: کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، ش ۱۴۴۸۰. فهرست کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، جلد ۳۶، ص ۴۷۲.

